

De B.C.G.-index van de Nederlandse recruten

DR. M. A. BLEIKER
DR. B. J. W. BEUNDERS
DR. W. A. GRIEP

De recruten van de Koninklijke Landmacht en van de Koninklijke Luchtmacht worden bij het in werkelijke dienst treden op thorax-afwijkingen onderzocht door middel van een schermbeeldfoto. Tevens wordt bij hen het bestaan van een huid-allergie voor tuberculine nagegaan door middel van de reactie van Mantoux, welke wordt uitgevoerd door de samenwerkende tuberculineteams van de Militair Geneeskundige Dienst en van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. Hierbij wordt iedere rekrut afzonderlijk ondervraagd omtrent een eventueel verrichte B.C.G.-vaccinatie en worden schouders en bovenarmen (bij de uit Rotterdam afkomstige recruten ook de bovenbenen) geïnspecteerd op de aanwezigheid van littekens van intracutane B.C.G.-vaccinaties.

Aangezien de recruten uit het gehele land afkomstig zijn, kan de B.C.G.-anamnese van een jaarlichting het basismateriaal vormen voor een „B.C.G.-vaccinatiekaart” van Nederland. De gegevens kunnen bijv. worden gegroepeerd naar de provincies of naar de consultatiebureau-districten, waarin de recruten woonachtig zijn. Deze „B.C.G.-vaccinatiekaart” geeft het beeld van de percentages voor de Militaire Dienst goedgekeurde jongemannen van 19 jaar, welke eens in hun leven met B.C.G. waren gevaccineerd, hetzij in het kader van massale B.C.G.-vaccinatiecampagnes, hetzij bij een gerichte B.C.G.-vaccinatie. Deze gerichte B.C.G.-vaccinatie had dan plaatsgevonden omdat de desbetreffende persoon behoorde tot een „bedreigde groep”, als contact dan wel om andere redenen. Evenzo is het mogelijk door vergelijking van de gegevens van opeenvolgende jaarlichtingen de „trend” in het percentage met B.C.G. gevaccineerden, zowel voor het gehele land als per provincie of consultatiebureau-district te volgen.

Tabel 1 geeft voor de (totale) jaarlichtingen 1957/1958, 1958/1959, 1959/1960 en 1960/1961 deze „trend” te zien, waarbij opvalt dat het percentage met B.C.G. gevaccineerden onder de recruten geleidelijk daalt.

Uit de Gezondheidsorganisatie T.N.O. in samenwerking met de Inspectie Militair Geneeskundige Dienst.

Tabel 1. B.C.G.-vaccinatie van recruten

Lichting	Aantal onderzochten	Aantal met B.C.G. gevaccineerden	% met B.C.G. gevaccineerden
1957—1958	37703	5621	15
1958—1959	34212	4664	14
1959—1960	43882	5449	12
1960—1961	41652	4237	10

Tabel 2 geeft van de recruten, die een reactie van Mantoux ondergingen, de percentages van diegenen onder hen, die met B.C.G. waren gevaccineerd, afzonderlijk voor de verschillende jaarlichtingen en gerangschikt naar de provincies en de drie grootste steden.

Tabel 2. B.C.G.-vaccinatie bij recruten; per provincie en in de drie grootste steden: percentages

Provincie	Jaarlichting			
	1957-1958	1958-1959	1959-1960	1960-1961
Groningen	5	4	4	4
Friesland	19	10	7	5
Drenthe	8	6	6	3
Overijssel	10	9	6	4
Gelderland	3	3	4	3
Utrecht	15	17	15	9
Noord-Holland (behalve Amsterdam)	9	8	10	10
Zuid-Holland (behalve Rotterdam en Den Haag)	14	13	15	13
Zeeland	21	22	9	19
Noord-Brabant	23	21	16	10
Limburg	4	4	3	2
Amsterdam	63	55	51	48
Den Haag	8	8	9	8
Rotterdam	4	5	5	4

Deze tabel laat zien, dat bij de lichting 1957-1958 vrij grote onderlinge verschillen per provincie bestonden in het percentage recruten, dat met B.C.G. was gevaccineerd.

Tevens blijken deze percentages in de loop van vier onderzoekjaren (in ongelijke mate) te zijn gedaald, zodat bij de lichting 1960-1961 deze onderlinge verschillen kleiner zijn.

Bij beschouwing van tabel 2 ziet men nl. dat de provincie Limburg het laagste percentage met B.C.G. gevaccineerde recruten oplevert. Bij de

Tabel 3. B.C.G.-vaccinatie bij recruten, per consultatiebureau-district en per jaarlichting; absolute getallen en percentages

	1957-1958			1958-1959			1959-1960			1960-1961		
	Totaal	Aantal B.C.G.	% B.C.G.	Totaal	Aantal B.C.G.	% B.C.G.	Totaal	Aantal B.C.G.	% B.C.G.	Totaal	Aantal B.C.G.	% B.C.G.
Alkmaar	674	14	2	621	27	4	743	22	3	700	26	4
Almelo	486	36	7	454	35	8	575	44	8	524	27	5
Amersfoort	572	75	13	538	85	16	652	100	15	655	44	7
Amsterdam	2692	1704	63	2419	1320	55	3359	1725	51	2803	1352	48
Apeldoorn	744	49	7	650	22	3	855	38	4	814	28	4
Arnhem	799	28	4	682	28	4	811	28	3	779	24	3
Assen	576	77	13	552	50	9	605	58	10	594	28	5
Breda	1438	374	26	1650	350	21	1768	281	16	1669	156	9
Delft	876	221	25	680	146	21	974	192	20	1013	191	19
Doetinchem	504	17	3	394	11	3	567	28	5	514	16	3
Dordrecht	821	21	3	760	18	2	950	21	2	839	22	3
Ede	409	12	3	358	13	4	449	14	3	456	16	3
Eindhoven	1140	433	38	1160	445	38	1272	329	26	1253	169	14
Emmen	365	4	1	362	4	1	405	6	1	418	6	1
Enschede	791	31	4	628	19	3	924	26	3	814	22	3
Goes	298	75	25	222	66	29	296	44	15	332	137	41
Gouda	867	24	3	709	11	1	967	18	2	908	23	2
's-Gravenhage	1862	148	8	1560	125	8	2166	191	9	2086	176	8
Groningen	1239	67	5	1185	64	5	1335	64	5	1307	59	4
Haarlem I	520	24	5	480	18	3	618	22	4	667	26	4
Haarlem II	748	59	8	756	47	6	803	45	6	784	60	8
Heerenveen	713	163	23	560	55	10	724	52	7	707	41	6
Heerlen	504	34	7	465	27	6	677	43	6	678	26	4
Helmond	668	87	13	723	42	6	789	43	5	709	23	3
's-Hertogenbosch	850	137	16	891	130	15	1069	117	11	915	42	4
Hengelo	529	179	34	426	134	31	511	94	18	445	40	9
Hilversum	712	78	11	637	72	11	770	98	13	756	103	14
Hoorn	540	38	7	544	39	7	609	45	7	559	47	8
Leeuwarden	1090	181	17	865	90	10	1005	71	7	1004	39	4
Leiden	1191	47	4	966	47	5	1281	81	6	1212	60	5
Maastricht	666	17	3	729	28	3	865	30	3	735	25	3
Middelburg	350	91	26	227	55	24	338	23	7	329	27	8
Nieuwer-Amstel	525	117	22	437	87	20	564	159	28	606	159	26
Nijmegen	835	9	1	770	22	3	1050	42	4	992	27	3
Roermond	563	30	5	561	32	6	682	22	3	589	13	2
Rotterdam	2013	73	4	1868	88	5	2607	118	5	2651	103	4
Schiedam	703	306	44	578	246	43	944	448	47	797	319	40
Sittard	531	8	2	505	14	3	666	17	3	664	12	2
Terneuzen	291	29	10	204	25	12	271	16	6	321	18	6
Tiel	396	5	1	351	12	3	409	9	2	337	4	1
Tilburg	1099	179	16	1149	193	17	1410	214	15	1267	180	14
Utrecht	1597	240	15	1305	231	18	1748	262	15	1933	183	10
Venlo	552	11	2	563	12	2	694	7	1	613	7	1
Winschoten	429	10	2	422	7	1	535	17	3	466	13	3
Zutphen	588	8	1	457	15	3	659	19	3	651	22	4
Zwolle	1058	21	2	889	16	2	1253	28	2	1094	21	2
onbekend	289	30	10	300	41	14	658	78	12	693	75	11

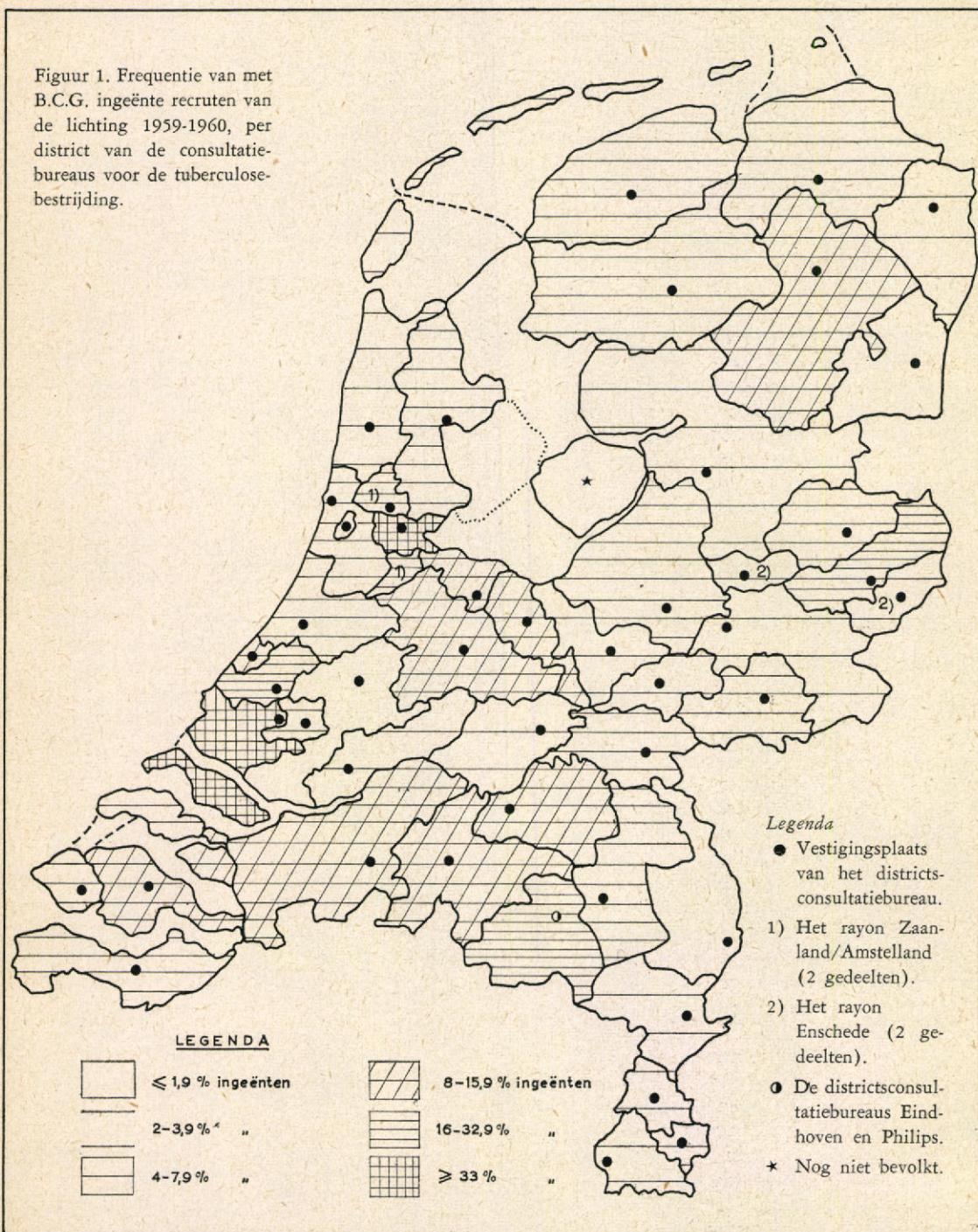
lichting 1960-1961 gaven de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Gelderland een percentage gevaccineerden van 5 of minder te zien, terwijl de provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland een percentage van 9

of meer met B.C.G. gevaccineerden toonden.

Wat betreft de tuberculine-index kan de situatie in het gehele land als volgt worden weergegeven.

Bij onderzoek van de recruten blijkt de tuberculine-index (evenals de B.C.G.-index) in de

Figuur 1. Frequentie van met B.C.G. ingeënte recruten van de lichter 1959-1960, per district van de consultatiebureaus voor de tuberculosebestrijding.

Noordelijke provincies lager te zijn dan in de Zuidelijke (echter met uitzondering van Limburg en van de randstad Holland) (lichting 1960-'61: Groningen 8, Friesland 7, Drenthe 9, Noord-Brabant 14, Zeeland 13, Zuid-Holland 16).

Wanneer de provincie Limburg buiten beschouwing wordt gelaten, wijzen de getallen in de richting van een zekere positieve correlatie tussen de tuberculine-index en de B.C.G.-index. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat er in streken met een hogere tuberculine-index ook meer besmettingsbronnen worden gevonden, waardoor er een groter aantal contactpersonen is, dat voor B.C.G.-vaccinatie in aanmerking komt.

Een nadere analyse van de percentages met B.C.G. gevaccineerden per consultatiebureau-district geeft echter geen bevestiging van deze veronderstelling.

Tabel 3 (zie p. 404) geeft per consultatiebureau-district en per jaarlichting het percentage met B.C.G.-gevaccineerde recruten, terwijl *figuur 1* de B.C.G.-kaart van Nederland van de lichting 1959-

1960 per consultatiebureau-district voorstelt (zie p. 405).

Uit tabel 3 en de B.C.G.-kaart (*figuur 1*) blijkt, dat in zekere mate gesproken kan worden van regionale verschillen in het percentage gevaccineerden, doch dat binnen deze gebieden grote onderlinge verschillen bestaan, zoals bijv. in de direct aan elkaar grenzende consultatiebureau-districten Utrecht en Gouda, met resp. 10 en 2% met B.C.G. gevaccineerden, Amsterdam en Hoorn met resp. 48 en 8 % en Schiedam en Rotterdam met resp. 40 en 4 % met B.C.G. gevaccineerden.

Conclusie

Het percentage met B.C.G. gevaccineerde recruten is vrijwel overal in Nederland dalende. Deze daling is voor de verschillende consultatiebureau-districten niet gelijk. Het vaccinatiebeleid verschilt per consultatiebureau-district en het is afhankelijk van het inzicht van de directeur-geneesheer in dat district.

Basiscursus Sociale Geneeskunde en Gezondheidsleer

Werd in de vorige aflevering van het Tijdschrift belangstelling gevraagd voor de Cursussen Sociale Geneeskunde aan het Nederlands Instituut voor Preventieve Geneeskunde te Leiden, thans moge de aandacht worden gericht op de Basiscursus Sociale Geneeskunde en Gezondheidsleer, welke in 1962/1963 door de Sectie Sociale Geneeskunde van het Dr. Veeger Instituut, Instituut voor Geneeskunde en Maatschappij van de Katholieke Universiteit te Nijmegen wordt georganiseerd. Zij, die deze cursus naar het oordeel van de docenten met voldoende vrucht hebben gevolgd, ontvangen van de Stichting tot Opleiding in de Sociale Geneeskunde een „verklaring A”.

De cursus, die onder algemene leiding van Prof. Dr. A. Mertens staat, wordt gegeven in het Instituut voor Sociale Geneeskunde, St. Annastraat 270 te Nijmegen, en wel gedurende 2 volledige weken aan het begin (3 t/m 14 september 1962), 30 achtereenvolgende dinsdagen en 2 volledige weken aan het eind (10 t/m 21 juni 1963).

Artsen, die deze cursus willen volgen, dienen zich voor 1 augustus 1962 aan te melden bij Dr. E.

van der Werf, Griftdijk Z. 119, Lent (tel. 08800-20564), onder vermelding van datum en plaats van geboorte en van artsexamen en van huidige en eventueel vroegere werkkring.

Uit de Pers

Tijdelijke bijstandregeling voor mindervaliden vanaf 1 juli 1962

Wanneer toepassing van de bestaande wettelijke en andere voorzieningen (o.m. de Gehandicapten-regeling) op onvoldoende wijze tegemoet komt aan de behoeften van de gehandicapte kan een periodieke uitkering van f 20,— per week worden toegekend, te vermeerderen met de premie der vrijwillige en aanvullende ziekenfonds-verzekering. Op deze periodieke uitkering worden in mindering gebracht eventuele invaliditeits- en ongevallenrenten en -toeslagen, alsmede kinderbijslag, kindertoelage of andere inkomsten t.b.v. de mindervalide. Inkomsten uit arbeid of bedrijf worden slechts voor tweedeerde gekort. Vrijwillige bijdragen van derden blijven — voorzover uit een oogpunt van hulpverlening aanvaardbaar — buiten beschouwing. Rekening houdend met de persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden van de mindervalide kan een bijzondere uitkering worden verleend voor uitgaven, welke de deelneming kunnen bevorderen van de mindervalide aan het maatschappelijk verkeer, waaronder begrepen revalidatiekosten, welke niet door de ziekenfondsverzekering worden betaald.

Uit een Persbericht v.h.
Min. v. Maatsch. Werk, 2.5.62